

Biblioteka
SVILA I SATEN

Urednica
Tea Jovanović

Naslov originala
Juliette Benzoni
“Catherine: Il suffit d’un amour”

Copyright © Juliette Benzoni, Catherine. Il suffit d’un amour.
Tome 1, 1963. Tous droits réservés.
Published by arrangement with Lester Literary Agency

Copyright © 2016 za srpsko izdanje Čarobna knjiga

ISBN 978-86-7702-458-1

Nijedan deo ove publikacije, kao ni publikacija u celini, ne sme se reprodukovati, umnožavati, preštapavati niti u bilo kojoj drugoj formi i bilo kojim drugim sredstvom prenositi ili distribuirati bez odobrenja izdavača. Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač prema odredbama Zakona o autorskim pravima.

Čarobna knjiga
Beograd 2016.

ŽILIJET BENCONI
Katarina

Ljubav na prvi pogled

Prevela
Jelena Miletić

**Čarobna
knjiga**

SADRŽAJ

PROLOG: „ <i>DIES IRAE</i> “	7
1. Zarobljenik	9
2. Barnabe Školjkaš	59
PRVI DEO: PUT U FLANDRIJU, 1422.	93
3. Procesija svete krvi	95
4. Ranjena ljubav	135
DRUGI DEO: UPRAVNIK DRŽAVNE BLAGAJNE	151
5. Gospodin Garen	153
6. Krčma Žakoa Mornara	173
7. Majka jedne kraljevske milosnice	193
8. Gospođa De Braze	220
9. Filozofija Abua el Kaira	237
10. Arno de Monsalvi	276
11. Na bojnem polju	297
12. Pod krovom od plave svile	320
13. Čudna noć	337

PROLOG
„*DIES IRAE*“

1.

ZAROBLJENIK

Dvadesetak snažnih ljudi prilepilo se za veliku hrastovu gredu dovučenu sa obližnjeg gradilišta. Povlačili su se nekoliko koraka, a onda su njome iz zaleta svom snagom udarali u gvoždem okovana vrata koja su odzvanjala poput ogromnog bubnja. Te juriše pratili su odsečnim i jakim povcima „Hooo-ruk!“. Pod tim stalno obnavljanim udarcima kojima je narodni bes ustroščio snagu stajala su vrata kraljevske palate. Najzad se u njima stvori pukotina uprkos gvozdenim motkama koje su u velikim lukovima pojačavale vratnice.

Bila su to dvostruka hrastova vrata, visoka i čvrsta ispod kamenog gotskog luka. Nad njima su klečeći stražarila dva anđela, sklopljenih ruku, svaki sa svoje strane grba francuske kraljevske kuće na čijoj su modroj podlozi sijali zlatni ljiljani obasjani aprilskim suncem. Nešto više, iznad kruništa s kog su strelci gađali gomilu, zapažao se niz krovova ukrašenih visokim, fantastičnim i svetlucavim svetlarnicama palate Sen Pol, videli su se vrhovi stabala, pružalo se nebo na kom su se vijorile velike svilene izvezene zastave. Gore, u vazduhu, vladao je divan prolećni dan, sunce je izgaralo po zidinama oslikanim poput stranica misala, laste su brazdale nebo brzo leteći. Dole, na zemlji, tekla je krv, besneo je gnev gomile, ispod stotinu uskomešanih tabana dizali su se zagušljivi oblaci prašine.

Zasikta strela. Sasvim blizu Katarine i Landrija, neki čovek muklo tresnu o zemlju. Strela mu se zabila u grkljan, iz kog se izvi hrapav krik što se ubrzo pretvori u hropac. Devojčica naglo sakri rukama lice da ne gleda prizor i pripri se uz druga, koji joj zaštitničkim pokretom obgrli ramena.

– Ne gledaj – reče joj Landri. – Nisam smeo da te dovedem ovamo, jadna moja curice. Ovaj što je pao sigurno nije poslednji koji će danas Bogu na račun.

Mladić i devojka podigli su se na kamenu klupu izbočenu na ulazu u usku uličicu što je, mračna i vlažna, vijugala između radnjice jednog krojača i zakatančenog dućančića nekog apotekara. S tog mesta su mogli sve da vide. Nije im izmakao nijedan pokret ljudi koji su gredom jurišali na vrata. S kruništa kraljevske palate strelci su besno odapinjali strele, koje su poput ubitačnog grada padale po pobunjenoj gomili, među kojom su se načas stvarale rupe, da bi se odmah potom opet zatvorile. Landriju se učinilo pametnijim da siđu s kamene klupe i izmešaju se sa svetom.

To dvoje mladih počelo je da oseća umor i strah. Napustili su svoje domove na Mostu menjača rano ujutru, iskoristivši odsutnost roditelja. Groznica koja je od juče potresala Pariz odvušla ih je na razne strane: nekoga u Kuću na stubovima, nekoga ka komšinici što se porađala, nekoga u narodnu miliciju. Ni Katarina ni Landri nisu više mogli da prepoznaju svoj rodni grad u tom uzavreloj Parizu u kom su na svakoj raskrsnici, zbog jedne reči ili pesme, izbijali krvavi neredi.

Most menjača, koji se nalazio između Palate pravde i Velikog Šatlea, bio je njihov svet, sa onim svojim kućama šiljatih krovova, međusobno stisnutim, razdvojenim uskom ulicom kojom je prolazio čitav grad. Katarinin otac Goše Legoa bio je zlatar i pripadao je udruženju *Zavetni kovčeg*, kao, uostalom, i Landrijev otac, Deni Pigas, čija se radnja nalazila tik uz Gošeovu. S druge strane mosta, nasuprot njima, nalazile su se radnjice lombardijskih i normandijskih menjača.

Do tog dana, Katarina nije nikad u svojim lutanjima s Landrijem otišla dalje od Trga Notr Dam, mračnih i zlokobnih uličica oko klanice ili visećeg mosta što je vodio u Luvr. Međutim, dečak, kome je bilo petnaest godina, uspeo je već da prouči sva neobična skrovišta Pariza i poznavao ih je bolje od sopstvenog džepa. Njegova zamisao

je bila da svoju malu prijateljicu odvede do palate Sen Pol ujutro tog petka, koji je padao na 27. april 1413.

– Dođi sa mnom – rekao joj je. – Kaboš se zakleo da će danas ući u kraljevu palatu i da će iz nje isterati loše savetnike gospodina dofena¹. Dovoljno je da uđeš s njim i da se do mile volje nagledaš svih onih lepota što se tamo nalaze.

Kaboš, nazivan još i Simon Nožar, derač u *Velikoj klanici*, sin prodavačice škembića na tržnici Notr Dam, bio je čovek koji je uzbunio gomilu protiv prividne vlasti Šarla VI, kralja koji beše šenuo pameću, i protiv pogubne vlasti Izabele Bavarske, njegove žene.

U to nemirno vreme, francusko kraljevstvo nalazilo se na rubu propasti. Kralj je bio lud, kraljica pokvarena i bezobzirna. U zemlji su vladali bezakonje i nered otkako je, šest godina ranije, Žan Neustrašivi, burgundski vojvoda, ubio orleanškog vojvodu. Nimalo ne vodeći računa o opasnosti koja je državi pretela od Engleza, uvek spremnih da se ponovo pojave u Francuskoj, sledbenici i jednog i drugog vojvode, armanjaci i burgunci, bez milosti su se borili jedni protiv drugih po svim francuskim pokrajinama i bespoštedno ih harali. U ovom trenutku, snage armanjaka opkolile su Pariz, u kom je Žan Burgundski, lukav i spretan političar, upravljao narodnom pobunom pomoću bogatog i odanog ceha mesara. Vlast se formalno nalazila u rukama dofena Luja od Gijena, šesnaestogodišnjeg dečaka potpuno nespremnog da se uhvati ukoštac s događajima. Zapravo, kralj Pariza bio je Kaboš, derač, kome su podršku pružali i studenti pod vođstvom svog rektora smutljivca Pjera Košona.

Tamo su bila obojica, Kaboš i Košon, na čelu gomile što je opsedala kraljevsku palatu. Uspravan, pred stražarima što su se do malopre nalazili ispred vrata palate, a sad su bili razoružani, vezani i pod stražom nekolicine mesarskih pomoćnika u krvavim keceljama, Kaboš je izvikivao naređenja, dajući time ludački ritam udarcima greda.

¹ Prestolonaslednik. (Prim. prev.)

Držeći se zidova kuća, Landri je ne baš nežno vukao za sobom Katarinu. Najzad je pronašao zaklonjeno mesto odakle su, iznad zatalasane rulje, mogli da vide snažan lik kolovođe širokih ramena pod zelenim ogrtačem preko kojeg se isticao beli krst Svetog Andrije i boje burgundskog vojvode. Crveno i od besa napeto lice oblio mu je znoj.

– Jače! – vikao je. – Udarajte jače! Razbijte to lupeško гнездо! Krvavog mu boga! Udarajte jače! Pa već puca!

I zaista, čulo se pištanje koje je nagoveštavalo da će vrata uskoro prasnuti. Dvadesetorica ljudi koji su svu svoju snagu preneli na gredu povukoše se duboko u gomilu da bi uhvatili zalet i ponovo još žešće navalili. Da Landri nije na vreme sklonio Katarinu iza potpornog stupa kapelice, ustalasila gomila bi je zgnječila o zid. Sasvim se prepustila njegovoj brizi, opčinjena Kaboševom dernjavom, koja je izbijala iz njegovog grla tako žestoko da se uopšte nije razabiralo šta zapravo više. On naglim pokretom rastvori svoj haljetak, ispod kog se ukazaše nabrekli mišići obrasli riđom dlakom, a zatim zavrnu rukave, zabi duboko u zemlju zastavu i stade na čelo ljudi što su držali u rukama gredu.

– Deder! – povika Kaboš. – Grunite zajedno sa mnom i neka nam Sveti Jakov pomogne!

– Živeo Sveti Jakov, živela *Velika klanica!* – zaurla Landri ponesen oduševljenjem, a Katarina ga popreko pogleda.

– Ako samo vikneš: „Živeo Kaboš!“, ja odoh.

– A zašto? – upita Landri, iskreno se čudeći. – Pa on je zaista sposoban rukovodilac.

– Nije. On je živina! Moj otac ga mrzi, a i moja sestra Loaz. Tražio je da se oženi njom. Bojim ga se. Mnogo je ružan!

– Ružan? – Landri iskolači oči. – Pa zar je to važno? Veliki čovek ne mora da bude lep. Meni Kaboš izgleda divno.

Devojka besno lupnu nogom.

– A meni ne! Da si ga sinoć video u našoj kući dok je vikao i pretio mom ocu, ni tebi, kažem ti, ne bi izgledao divno.

– Pretio je gazdi Gošeu? A zašto?

Landri je nesvesno spustio glas, mada im niko u onoj halabuci nije posvećivao nikakvu pažnju. Katarina se ugleda na njega i tiho ispriča svom prijatelju kako je prethodne noći, oko ponoći, Kaboš došao k njima u društvu Pjera Košona i njihovog rođaka Gijoma Legoe, bogatog mesara iz Paklene ulice.

Ta trojica vođa pobune, prešavši preko zlatarevog praga, znali su zašto su došli: hteli su da privole Gošea Legou da se pridruži njihovom pokretu. Kako je imao pod sobom pedeset ljudi iz gradske policije, Goše je bio jedan od najpoštovanijih i najuticajnijih gradskih vođa. Možda zato što je bio čovek mirne naravi, što je voleo mir i bio protivnik svakog nasilja. Kad bi video krv, smučilo bi mu se, mada je inače bio vrlo hrabar čovek.

Zbog te odvratnosti prema krvi, on je, mada je bio sin bogatog i uglednog mesara, napustio mesarski posao i roditeljsku kuću i kao šegrt ušao u dućan gazde Andrea Epernona, bogatog zlatara, prekinuvši sve odnose sa oholom porodicom Legoa, nesposobnom da shvati osetljivost njegovog srca.

Spretnost koju je Goše stekao u svom zanatu malo-pomalo je unela blagostanje u njegovu kuću na Mostu menjača. Uvezane knjige jevandjelja, divno izrađeni tanjiri, korice mačeva ili bodeža, slanici i srebrni escajzi sve su češće izlazili iz njegove skromne radionice i završavali u kućama sve poznatijih ljudi. Ugled Gošea Legoe bivao je svakim danom sve veći u poslovnim krugovima Pariza i stoga je trojici vođa pobune i bilo stalo do njegove podrške. Međutim, oni su naišli na njegovo odlučno odbijanje.

Bez mnogo reči, Goše je izjavio kako misli da ostane veran kralju i zapovedniku policije Andreu Epernonu.

– Na čelo mojih ljudi postavili su me kralj i gospodin zapovednik policije, stoga ja sa svojim ljudima neću krenuti protiv palate svog kralja.

– Tvoj kralj je lud, a njegov dvor je leglo izdajnika – prasnu Gijom Legoa, Gošev rođak mesar. – Kralj je, u stvari, burgundski vojvoda, jedino nas on može spasti!

Goše je ostao miran uprkos mesarovom debelom licu crvenom od besa.

– Kad gospodar Burgundije dobije sveto pomazanje, onda ću i ja pred njim saviti koleno i priznaću ga za svog kralja. A dotle priznajem za svog gospodara jedino Šarla VI, kome neka Bog vrati zdravlje i zdravu pamet.

Te jednostavne reči izazvale su gnev trojice posetilaca. Počeli su da viču kao da su gluvi, na veliki užas Katarine i ostalih žena koje se behu šćućurile oko ognjišta jedva čekajući da svađa prestane.

Kako su joj samo ta tri snažna i krupna čoveka okupljena oko lica njenog oca izgledala opako. Iako sitnog rasta, njen otac ih je nadilazio mirnoćom i odlučnošću svog lica i svojih pokreta.

Kaboš odjednom gurnu svoju čvornovatu ručerdu zlataru pod nos.

– Dajemo vam rok do sutra uveče da se odlučite, gazda Legoa. Ko nije s nama, taj je protiv nas i treba da snosi posledice. Znete li kakvoj se pogibiji izlažu pristalice armanjaka?

– Ako pod tom pretnjom mislite da ćete mi zapaliti kuću, ja vas u tome ionako ne mogu sprečiti. Međutim, ne možete me prisiliti da postupim protivno svojoj savesti. Ne pripadam ni armanjacima ni burguncima. Ja sam dobar Francuz, a kao takav se bojim Boga i služim svom kralju. Nikad neću podići oružje protiv njega!

Prepustivši tvrdoglavog zlatara svojim prijateljima, Kaboš se približi Loaz. Priljubljena uz nju, Katarina je osetila kako se sestrino telo ukrućilo kad se derač uspravio pred njom. U to vreme je bio običaj da se u porodicama s mnogo dece devojke vrlo rano udaju, te je Katarina sa svojih trinaest godina već mnogo toga vrlo dobro shvatala.

Uostalom, Simon Kaboš uopšte nije krio da ima sklonosti prema Loaz, te bi je uvek izdaleka pratio kad bi je slučajno sreo na ulici. To se, međutim, vrlo retko događalo, jer Loaz gotovo nikad nije napuštala roditeljsku kuću. Izlazila je jedino da prisustvuje službi u crkvi Sen Lefroa, koja se nalazila na kraju mosta, ili da odnese milostinju isposnici u Sent Oportun. Bila je vrlo ćutljiva devojka, pa je sa svojih sedamnaest godina izgledala ozbiljnije od mnogih zrelih osoba. Kretala se po kući, brza i laka, tiše od miša, plavih očiju uvek uprtih u pod, s platnenom kapićom priljubljenom uz sasvim svetle pletenice, provodeći u roditeljskoj kući isposnički život kom je od detinjstva težila.

Katarina se divila sestri, mada je se pomalo i pribojavala jer je uopšte nije shvatala. Loaz bi bila vrlo ljupka i draga devojka da nije uživala u tome da sebe kinji i da se znala smejati. Bila je visoka, mada ne mršava, skladno građena, nežnih crta lica, na kome su se isticali nešto poduži nos i vrlo lepo uobličena usta, dok joj je put bila vrlo bela, gotovo providna. Katarina, koja je sva pucala od zdravlja i kojoj su se sviđali graja, gužva, veselo društvo i pesme, nije nikako mogla da dokuči čime ta buduća redovnica privlači Kaboša, tog gorostasa vesele naravi i sklonog užicima. Što se tiče Loaz, bilo je očito da je Kaboš ispunjava užasom i da ga smatra samim otelovljenjem đavola. Kad je videla da joj se približava, ona se naglo prekrsti.

Kaboš iskrivi usta i reče:

– Zaboga, lepotice, nisam sotona da me tako dočekujete. Bilo bi bolje da nagovorite svog oca da mi da vašu ruku.

Gledajući u vrhove svojih cipela, Loaz odgovori:

– Ne mogu! Ne pristoji kćeri da daje savete ocu. Ono što on učini biće dobro učinjeno...

Govoreći to, zavuče krišom ruku u džep suknje i prstima stegnu brojanice. Zatim uze da pretura drva na ognjištu, dajući time Kabošu do znanja kako ne želi da nastavi razgovor. Blesak besa sevu u deračevim bledim očima.

– Možda ćete sutra u ovo vreme biti manje oholi, kad moji ljudi dođu ovamo i izvuku vas iz kreveta da bi se malo pozabavili vama. Ali ne bojte se ništa, ja ću biti prvi...

Odjednom ga Goše Legoa zgrabi za okovratnik i stade ga gurati napolje. Zlatar je bio pobeleo od gneva, koji mu je ustostručio snage. Kaboš je posrtao guran njegovom mršavom rukom.

– Napolje! – povika zlatar glasom koji je podrhtavao od srdžbe. – Napolje, svinjo bezobrazna! I da te više nisam video da se motaš oko moje kćerke!

– Sutra ću do mile volje – zacereka se Kaboš – uživati u dražima tvoje kćerke, a posle mene i mnogi drugi ukoliko se dotad ne dozoveš pameti.

Obuzeta velikim strahom, Katarina je videla kako je njen otac besno navalio na Kaboša. Utom se između dvojice ljudi umeša Košon, u svojoj crnoj haljini, i rastavi ih dugim rukama.

– Dosta! – reče hladno. – Nije vreme za ovakve svade. Kaboš je isuviše grub, a Legoa previše nagao, pa i tvrdoglav preko svake mere. Hajdemo sada. Noć će verovatno svima pomoći savetom. Nadam se da ćeš ti, Goše Legoa, poslušati glas razuma.

Sedeći na kamenu, Landri je slušao Katarininu priču nijednom je ne prekinuvši.

Razmišljao je o tim rečima koje su unele nered u njegove misli. Duboko se divio Kabošu, ali je u isto vreme mnogo držao do mišljenja Gošea Legoe. Uz to mu se nimalo nisu sviđale pretnje upućene članovima *Zavetnog kovčega*.

Oporo škripanje i velika buka prekinuše ga u razmišljanju. Vrata palate Sen Pol su se srušila, te je rulja uz pobeđničku viku navalila kroz razvaljeni otvor kao bujica koja je razbila nasip. Odjednom su se Katarina i Landri našli sami. Pred njima se stvorio prazan prostor na kom su ležali mrtvi i ranjeni, po kom su izgladneli psi lizali

prolivenu krv, na kom se videla bela zastava što ju je Kaboš malopre zabo ispred vrata palate.

Narod se u tren oka razli po vrtovima kraljevskog dvorca.

Landri uhvati za ruku Katarinu ukočenu od užasa.

– Hoćeš li doći? Ušli su!

Devojčica pokuša da se oslobodi. Mučena osećajem teskobe, mrko je gledala oborena vrata.

– Više mi nije do toga – reče plačljivim glasom.

– Ne budi luda! Čega se bojiš? Nikad više nećeš videti ništa slično. Hajde, dođi!

Landri, lica crvenog od uzbuđenja, jedva je čekao da se pridruži ostalima i da učestvuje u pljački. Nezadrživa radoznalost i urođena sklonost ka nasilju tako su snažno vukle dečaka da je Katarini bilo jasno da će ostati sama, tu, nasred puta, ako ne pođe s njim. Stoga se odluči i krenu za njim.

Uostalom, Ulica Sent Antoan uopšte nije bila pusta. Nešto dalje od palate Sen Pol, i to između palate Turnel, vrata Sen Antoana, zupčastih kula Bastilje i palate Peti musk, okupila se velika gomila i uzela da opsega još novu tvrđavu čiji su se beli zidovi dizali visoko nad ruljom. Znalo se da se u tu tvrđavu zatvorio Pjer de Esar s pet stotina naoružanih ljudi kako bi držao grad u škripcu. Tog bivšeg zapovednika pariske policije pobunjenici su smatrali izdajnikom. Svakim časom sve veća gomila podizala je paklenu graju ispred vrata tvrđave, dovlačeći oružje, odlučna da je razori, pa makar kamen po kamen, samo da se dočepa De Esara. Nove skupine su nadolazile trkom s drugog kraja ulice prema Trgu Grev. Neki su se pridruživali napadačima na palatu Sen Pol, a drugi su napadali Bastilju.

Na pročelju kraljevske palate otvori se prozor. Kroz njega izlete sanduk i tresnu o tlo uz zveket metalnog posuđa što se nalazilo u njemu. Videvši to i čuvši buku, Katarina se više nije nećkala, već je zgrabila Landrija za ruku i pojurila ispod ulaznog luka na kom su

visila gotovo izvaljena vrata. Radoznanost je u devojčici nadvladala strah. Širom je otvorila oči, unapred zadivljena svim onim što će uskoro videti.

Razbesneli narod potpuno je opustošio prostrani vrt u kom su se našli. Leje, u kojima su sigurno rasli ljiljani, ruže i ljubičice, bile su dozlabora izgažene, stabljike pokidane i bez lišća, latice iskidane i prljave. Ljiljani i ruže ležali su raskidani u blatu.

Kad je prošla vrt, Katarini se palata Sen Pol učinila kao čitav jedan svet u malom, gradić u gradu. Između vrtova i šumaraka umetnuli su se samostani, između dvorišta i galerija dizale su se veličanstvene stambene zgrade, kapelice, gospodarske zgrade, konjušnice i zgrade za služinčad u kojima je stanovala čitava vojska slugu. Osim toga, bilo je tu i kaveza punih lavova, leoparda, medveda i drugih neobičnih životinja, a i ptičjih kaveza sa silom egzotičnih ptica. U tri posebne zgrade nalazili su se kraljevski apartmani: kraljeva palata, koja se protezala u vrtovima duž Sene, kraljičina u maloj Ulici Sen Pol i dofenova, zvana još i palata Gijen, koja se nalazila u Ulici Sent Antoan.

U ovom trenutku, svetina je napadala baš tu palatu. U vrtovima između palate Gijen i drugih zgrada trčeći su se okupljali kraljevi strelci da bi sprečili upad gomile u kraljevu ili kraljičinu palatu. Ali svetini nije bilo do toga, jer je bila zaokupljena drugim stvarima.

Dvorišta i stepenice palate Gijen bili su puni sveta. Galama je bila strašna. Sve je odzvanjalo pod visokim kamenim svodovima u prostranim salonima. Katarina začepi rukama uši. Leševi slugu u ljubičastoj odeći ležali su po podu. Skupocena stakla na prozorima praskala su u hiljadu komada. Po belim zidovima stepeništa, gobleni i freske bili su uništeni udarcima sekira i gvođenih maljeva kojima su mesari obarali goveda. U velikoj dvorani bio je poharan sto pripremljen za gozbu. Svetina je posrtala po podu prekrivenom lokvicama vina i krvi, masnim sokovima i marmeladom, grabila je

paštete i pečenje, udarala u oružje i u razbacano posuđe, svakako ne od zlata i srebra. Zahvaljujući spretnosti i hitrini, Landri i Katarina uspeli su da dođu do prvog sprata bez većih poteškoća. Katarina se izvukla s neznatnom ogrebotinom na licu i s nekoliko iščupanih vlasi kose. Dečak se usput domogao nekoliko hlepčića i podelio ih sa svojom prijateljicom. Katarina ih je halapljivo pojela – umirala je od gladi.

Dok su se krepili tim bogomdanim jelom, gomila ih je gurala prema velikoj dvorani iz koje su dopirali oštri povici. Ta dvorana je Katarini izgledala neverovatno lepo. Nikad nije videla ništa što bi se moglo uporediti sa ogromnim, u svili i zlatu izvezenim goblenima raznih boja što su visili po zidovima. Na njima su bile prikazane gospođe u sjajnim haljinama kako šetaju s velikim belim psima ili kako slušaju muziku sedeći ispod baldahina sa zlatnim resicama. U dnu dvorane nalazio se ogroman kamin od belog kamena, isklesan poput najfinije čipke, i veliki krevet izdignut od poda za tri stepenice i sav presvučen ljubičastim somotom i zlatnim resama. Na njegovom uzglavlju stajali su grbovi Gijena i Burgundije. Svuda uza zidove sobe bile su smeštene vitrine prepune vaza, fino izrađenih bokala i posuđa, kao i vaza fantastičnih oblika i venecijanske izrade, koje su se svojim sjajem mogle takmičiti s najlepšim draguljima. Katarini su oči sijale poput zvezda dok je posmatrala sve te divote, ali njena radost je bila kratkog veka. Prizor koji se u tom divnom okviru događao bio je isuviše dramatičan.

U dvojici ljudi što su stajali pred kaminom Katarina prepoznala burgundskog vojvodu i njegovog sina Filipa de Šarolea, koga je često viđala kako prolazi mostom ispred kuće njenih roditelja. Ali nikad ovako izbliza nije videla strašnog Žana Neustrašivog. Čvrsto se držeći na kratkim nogama, dok je buljavim očima posmatrao sve oko sebe, kao da je svojom pojavom ispunio čitav taj prostor. Iz tog čoveka izbijala je neka nemilosrdna snaga, nemilosrdna kao sudbina.

Grof Filip de Šarole bio je sušta suprotnost svom ocu. Taj visok, mršav i plav mladić od sedamnaest godina imao je ponosan pogled i držanje, prefinjene crte lica i usne kojima se sviđao smeh. Držao se podalje od oca, u stavu punom poštovanja. Katarinin pogled se načas zaustavi na njemu. Činio joj se lepim i poželjnim. Kraj njih je raskošno odeven krupan mladić od šesnaest ili sedamnaest godina nešto govorio vojvodi glasom drhtavim od besa i bola. Patnja i nemoćan gnev ocrtavali su se na mrkim crtama lica tog mladića koji je, Landri je šapnuo svojoj drugarici, bio glavom dofen Luj de Gijen.

Oko ta tri lica u središtu drame pobunjenici su imali velike muke da svladaju nekoliko ranjenih i krvlju oblivenih plemića koji su pružali žilav otpor. Upadali su u oči prividna ravnodušnost dvojice gospodara Burgundije, bes pobuđenih građana i suze dofena, koji je pružio ruke pokretom kao da moli za milost. Među razgnevljenom gomilom Katarina je primetila Kaboša, s belom kopicom na glavi i u košulji natopljenoj znojem, kako se žesti, i Pjera Košona, ledenog držanja, odmerenih pokreta i odevenog u crno. Učinilo joj se da je taj drugi ubistveno miran.

Gužva je dostigla vrhunac. Pobunjenici su zarobili priličan broj ljudi raznih godina i, pošto su ih čvrsto vezali, uzeše ih vući prema izlazu. Dvojica su se okomila na jednog dečaka kom je moglo biti najviše sedamnaest godina. Neka mlada žena pokušavala je da ga zaštititi svojim telom iako se dečak trudio da je odgurne. Žena je bila crnomanjasta i neobično ljupka, detinjeg izgleda uprkos teškoj haljini od damasta što joj je pritiskala mlado telo i visoko počeslanoj kosi u obliku dva roga koja su bila ukrašena tračicom od belog muslina. Trudeći se da zadrži mladića uza se, plakala je i kroz plač molila da joj ga ostave. Kad su pobunjenici stavili ruke na nju u nameri da joj otmu mladića, dofen se razbesne i, izvukavši mač iz korica, skoči poput tigra i s dva munjevita udarca proburazi ljude što su se usudili da dotaknu njegovu ženu, a zatim krvavu oštricu okrenu prema Žanu Neustrašivom.

– Kako možete biti takav bednik, rođače, i dopustiti da pred vama vređaju moju ženu, a vašu kćerku? Ova pobuna je otpočela na vaš nagovor. Ne možete to poreći, jer među ovim svetom vidim ljude koji pripadaju vašoj pratnji. Budite uvereni, međutim, da ću se jednog dana setiti toga i da sreća neće uvek biti na vašoj strani.

Filip de Šarole je nagonski povukao mač iz korica kako bi priskočio u pomoć sestri, ali sada se njime poslužio da bi polako odstranio vršak mača uperenog u grudi njegovog oca, koji se i ne pomače.

– Ma šta vi mislili, Luje, mogu vam reći da sam potpuno nemoćan u ovom trenutku. Priznajem da su mi događaji izmakli iz ruku i da više nisam gospodar ovih grubijana. Da nije tako, barem bih spasao dvorane svoje kćerke – reče i slegnu ramenima.

Očarana i besna, ali nemoćna u svojoj srdžbi, Katarina je videla da su Kaboševi ljudi najzad savladali mladića kog je dofenova žena pokušala da odbrani. Ipak, kad su ona dvojica pobunjenika pala probodena oštricom dofenovog mača, on se ote i potrča prema prozoru u nameri da skoči u vrt, ali ga u tome sprečiše trojica mesara i dve babetine raščupane kose.

Obuzeta očajem, mlada vojvotkinja se baci na krevet i gorko zarida.

– Spasite ga, oče, preklinjem vas. Ne dajte... Ne dajte Mišela... On mi je prijatelj...

Ali vojvoda na to odgovori pokretom kojim je pokazao da je nemoćan.

Katarina je kiptela od besa. Dofenova žena joj se veoma svidela i želela je da joj pomogne. Taj vojvoda koji pušta svoju kćerku da plače mora da je zaista opak čovek. Grof De Šarole je bio bled kao krpa. On je bio oženjen dofenovom sestrom, princezom Mišel, a sad ga je razdirao sestrin jad. Međutim, on ništa nije mogao učiniti za nju. Kaboš i njegov pristalica Denizo de Šomon držali su mladog zarobljenika za kragnu. Oduzeše ga ljudima što su mu vezali ruke

iza leđa i sad su ga čvrsto držali između sebe. Iznenadnim trzanjem, mladić ih odbaci od sebe. Katarina kriknu, ali niko je ne ču. Mladić se zvao Mišel de Monsalvi. Bio je neobično snažno razvijen za svoje godine. Oslobodivši se načas dvojice mesara, potrča prema vojvodi Žanu Neustrašivom i pred njim se zaustavi. Njegov gnevan glas nadjača užasnu galamu.

– Ti si kukavica, burgundski vojvodo! Ti si izdajnik svog kralja čim puštaš da se ovako upada u njegov dom. Nedostojan si da nosiš viteške mamuze...

Došavši sebi od silnog iznenađenja, Kaboš i Denizo ga grubo zgrabiše i htedoše da ga prisile da klekne ispred onoga koga je uvredio, ali, iako je bio vezan, mladić se otimao kao sam đavo, pa uze tako mlatiti nogama da je ponovo odbio mesare od sebe. Nato se približi Žan Neustrašivi, kao da želi još nešto da mu kaže. Namršti se i zausti da nešto izgovori, ali nije uspeo – samo je prebledeo i prineo ruku licu, u koje Mišel de Monsalvi beše svom snagom pljunuo...

Katarina je nejasno slutila da je mladić tim činom potpisao svoju smrtnu osudu.

– Vodite ga! – naredi vojvoda muklim glasom. – Radite s njim šta vam je volja. Ostali će biti odvedeni u moju palatu, gde će noćas biti moji gosti. Zete, ja vam jamčim za njih.

Ne odgovorivši ni reč, dofen Luj mu okrenu leđa i pođe da sakrije lice pod strehom kamina. Mala vojvotkinja je neprestano ridala, odbijajući od sebe brata koji je pokušavao da je uteši.

– Ovo vam nikad neću zaboraviti! Nikada! – zamuckivala je potresana jecajima.

Utom Kaboš i Denizo ponovo dograbiše zarobljenika i povukoše ga, uz pomoć nekolicine drugova, prema stepeništu.

Katarina uvuče svoju drhtavu ruku u Landrijevu i upita ga šapatom:

– Šta će biti s njim?

– Pa obesiće ga! I to vrlo brzo, nadam se! Ništa drugo nije ni zaslužio taj prljavi pristalica armanjaka. Jesi li videla? Usudio se da pljune u lice našem vojvodi...

Landri nije mogao da se uzdrži, pa se odmah pridruži pomahnitalom zboru koji je na stepeništu već vikao: „Na smrt!“

Katarina jednim trzajem istrže svoju ruku iz njegove. Od ljutine joj je lice bilo crveno kao da je obuhvaćeno plamenom.

– Gadiš mi se, Landri Pigase!

Pre nego što je dečak, iznenađen do krajnje mere, uspeo bilo šta da uradi, ona mu je okrenula leđa i nestala u gužvi, našavši se odjednom u brazdi što se rastvorila iza onih koji su odvodili mladog zarobljenika.

Katarina nije mogla da objasni šta se to događa u njenoj mladoj duši. Nikad ranije nije videla Mišela de Monsalvija, do maločas mu čak nije znala ni ime, ali je uza sve to imala utisak da ga oduvek poznaje. Činio joj se bliskim i dragim kao što su joj bliski i dragi bili njen otac Goše ili njena sestra Loaz. Bilo je to kao da su se između mladog plemića i zlatareve kćeri odjednom uspostavile neke tajanstvene i nevidljive veze, veze toliko duboko usećene u srce da je od toga osećala bol. Katarina je bila svesna samo jednog: morala je pošto-poto da sledi zarobljenika i da dozna šta će se s njim dogoditi. Malopre, dok su ga mesari vezivali, i zatim u trenutku kad se uvredljivim rečima obratio vojvodi, on se našao u njenoj blizini obasjan svetlošću što je nadirala kroz prozore. Bila je ošamućena. Ispred očiju su joj promicali veliki crveni krugovi baš kao kad je, u igri, pokušavala da gleda u sunce. S nevericom se pitala može li jedan dečak biti lep kao što je to Mišel de Monsalvi.

Pa, mogao je, dakako, i bio je zaista izuzetno lep taj dečak čistih i nežnih crta lica, koje bi možda izgledale isuviše nežno i ženski da nije bilo one odlučnosti u obliku njegove brade i ponosa u njegovim plavim očima. Plava kosa, kratko podšišana iznad vrata i usiju, kao

što je tada bilo u modi, izgledala je kao zlatna kapica, vrlo prikladna da se preko nje navuče šlem. Na glavi je nosio kapicu od ljubičaste svile izvezenu srebrnim nitima. Imao je snažna ramena, dok su mu se pod tesnim pantalonama srebrnosive boje ocrtavali snažni mišići nogu. Ruku vezanih na leđima, glave ponosno dignute, hladnih očiju i s prezirom na usnama, on je, hodajući između dva mesara, bio nalik na anđela kog su zarobili nečastivi stanovnici pakla. Katarina se namah seti lika koji je videla na jevandjelju što ga je njen otac jednom uvezivao u zlato. Taj lik je predstavljao mladog plavokosog viteza u srebrnom oklopu kako gazi po zmaju kog beše proburazio kopljem. Goše tada objasni kćeri da je to Sveti Mihailo, koji je pobedio nečastivog. Baš tom svecu bio je sličan taj mladić, koji je, uz to, nosio i njegovo ime.²

Ta misao je potpuno opčinila Katarinu i sve ju je više učvršćivala u odluci da nešto učini ili da barem ostane što duže uz njega.

Zbijena skupina žena i muškaraca u stopu je išla za zarobljenim mladićem, povcima tražeći njegovu smrt. Katarina, koju je gomila gurala i vukla, mučila se da ne zaostane. U jednom trenutku, uspe da se probije do Kaboša i uhvati mu se za pas uprkos strahu kojim ju je on ispunjavao. Opijen pobedom, mesar je nije ni primetio. Katarina nije osećala udarce koje je dobijala u toj gužvi. Već odavno je ostala bez kapice, a ponekad bi osetila kako je neko vuče za kosu. Kao da joj je sva životna snaga dolazila od dečaka što je išao ispred nje.

Drugi zarobljenici su išli ispred Mišela de Monsalvija ili iza njega: vojvoda De Bar, dofenov rođak, Žan de Vaji, kancelar Akvitanije, Žan de la Rivjer, dofenov komornik, dva brata Žirem – ukupno dvadesetak osoba koje su, okovane u lance, vučene kao kakvi zločinci među gomilom koja ih je vredala i pljuvala. Dok su prolazili kroz jedna vrata koja su napola zatvarala stepenište, Katarina primeti visok i mrgodan lik majstora Pjera Košona odevenog u crno. Stisnuo se uz okvir vrata da ga gomila ne bi

² *Saint-Michel* (Sen Mišel) francuski je naziv za Svetog Mihaila. (Prim. prev.)

povukla. Devojčica je primetila kako je rektor, u prolazu, čudnim pogledom okrznuo zarobljenika. Njegove sitne sivkastozelenkaste oči, inače uvek ugašene, odjednom su zasjale kao da je pogled na tog lepog, mladog i plemenitog dečaka kog su vodili na gubilište izazvao u njemu radost, neku vrstu osvete... U Katarininom srcu javi se neobjašnjivo gađenje. Košon joj nikad nije bio drag, ali sad je prvi put prema njemu osetila gađenje.

Na ulaznim vratima palate nastade strahovit metež. Neko je otrgnuo Katarinu od Kaboša i ona se odjednom našla pozadi. Vikala je, ali se njen glas izgubio u opštoj galami. Tren zatim, oseti toplinu sunca na licu i po tome shvati da se nalazi na otvorenom. Gužva je sada bila manja. Gomila se na trenutak razlila vrtom, da bi se čas zatim ponovo nagruvala na razbijenom ulazu u dvorac. Kao dobar mali vojnik u napadu, Katarina načas odahnu, međutim, na svoju veliku žalost, vide da je zarobljenik sa svojim čuvarima već prošao kroz izlaz. Još je uspela da vidi Mišelovu plavu glavu između blistavih helebaridi i šlemova od plavog čelika. Ubrzo joj nestade iz vidokruga. Obuzeta teskobom, kriknu i svom snagom poče da se gura napred, ali je nečija snažna ruka zaustavi zgrabivši je za rame.

– Napokon sam te pronašao! – povika Landri. – U gadan si me sos uvalila svojom zlovoljom! Ali, da znaš, ovo je poslednji put da te vodim sa sobom. Tebi đavo baš ne da mira...

Landri se nije baš dobro proveo dok se izvlačio iz one gužve u palati Gijen. Jedno oko mu je bilo natečeno, rukav poderan, dok mu je golo koleno krvarilo. Njegov lep zelen ogrtač s belim krstom, grbom burgundskih vojvoda, na koji je bio neobično ponosan tog istog jutra, sada je bedno izgledao i bio je sav u dronjcima. Dečak je bio vrlo crven u licu, a u onoj gužvi je, osim toga, izgubio kapu, tako da mu je crna kosa štrčala na sve strane. Katarina nije ni opažala sve te sitnice. Obrisavši rubom svoje razderane haljine suze što su joj tekle niz sitno lice, zagleda se u svog prijatelja pogledom punim očaja.